

Det Kgl. Kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår dato 24.3.2015
Deres dato 19.12.2014
Vår referanse SHL
Deres referanse 14/6199 1

Høringssvar NOU 2014:14 Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg

Norsk Teknologi viser til høringsbrev av 19. desember 2014 der Kunnskapsdepartementet ber om høringsuttalelser i forbindelse med Fagskoleutvalgets innstilling, NOU 2014: 14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg. Norsk Teknologi takker for muligheten til å komme med innspill og vil med dette avgi vårt høringssvar.

Innledningsvis ønsker Norsk Teknologi å fastslå at vi mener at begrepet *høyere yrkesfaglig utdanning* bør anvendes for all yrkesfaglig utdanning som ligger på nivå over videregående opplæring. I dette høringssvaret vil derfor fagskoleutdanning også bli omtalt som høyere yrkesfaglig utdanning.

Norsk Teknologi anser fagskolene som svært sentrale aktører for å møte de kommende kompetanseutfordringene. Fagskoleutdanning er en høyt etterspurt kompetanse for samfunnet, for elektro- og håndverksbedrifter og for Norsk Teknologis medlemsbedrifter. I NHOs kompetansebarometer for 2015 melder over halvparten av de spurte bedriftene at de har et behov for personer med fagskoleutdanning. Mange av Norsk Teknologis medlemsbedriftene som har stort behov for personer med fagskoleutdanning, sliter med rekrutteringsproblemer. Vi merker oss at innenfor elektrofag representerer Norsk Teknologis medlemmer nesten halvparten av alle bedrifter som inngår i undersøkelsen. En styrking av fagskoletilbudet vil for Norsk Teknologis medlemmer bidra til å redusere det udekkede behovet for høyere yrkesfaglig utdanning, og bidra til å utvikle ny kompetanse i tråd med endringer i arbeidslivet

Studiepoeng eller fagskolepoeng

Norsk Teknologi konstaterer at fagbrev og fagskole utdanning i kombinasjon utvilsomt er viktig kompetanse i norsk næringsliv. Vi merkes oss imidlertid at fagskoleutdanningen derimot ikke verdsettes på samme måte i norsk offentlig sektor og i internasjonalt næringsliv, hvor studiepoeng fungerer som måleenhet. Når betegnelsen fagskolepoeng i seg selv skaper kunstige hindre for overganger, noe vi har all grunn til å tro, er det ikke hensiktsmessig å beholde fagskolepoeng. Forutsatt at det er læringsutbyttet som ligger til grunn for innpassing, kan vi ikke se at det er noe i veien for å innføre studiepoeng i fagskolen.

Norsk Teknologi mener at innføring av en felles måleenhet for arbeidsbelastning i form av studiepoeng i den tertiære delen av utdanningssystemet også vil bidra til å få gode overganger mellom utdanninger i UH- sektoren og høyere yrkesfaglig utdanning. Vi mener det er de enkelte samarbeidende institusjonene som må gjøre en reell faglig vurdering av kandidaten, og sikre at det er en indre faglig sammenheng i det som det søkes innpass for, og den aktuelle utdanningen det søkes innpass i.

I spørsmålet om studiepoeng støtter Norsk Teknologi utvalgets medlemmer som går inn for å innføre studiepoeng i fagskolen.

Studiepoeng er viktig for fagskolens framtid, dens anerkjennelse og status. Studiepoeng er viktige for opptak til høyere utdanning, for mulighetene til å få tilsetning i offentlig sektor og for norsk næringslivs muligheter for å kunne konkurrere om oppdrag både nasjonalt og internasjonalt. I Norge og internasjonalt er studiepoeng den enheten som brukes for vurdering av søkeres kompetanse.

Sett fra Norsk Teknologis ståsted er det liten tvil om at innholdet i toårige tekniske fagskoleutdanninger er overlappende med innhold i mange andre profesjonsutdanninger som ingeniørhøgskoler og Yrkesfaglærerutdanninger på bachelor og master nivå. Læringsutbyttene i høyere yrkesfaglig utdanning som grunnlag for vurdering av en persons kompetansenivå, i henhold til European qualification framework (EQF) og dermed i Nasjonale Kvalifikasjons Rammeverket (NKR), er overlappende med beskrivelsene på nivå 6.

Generelt er toårig teknisk fagskoleutdanningen en svært viktig utdanningsvei for ansatte i Norsk Teknologis medlemsbedrifter. Bakgrunnen for dette er at fagskolen er en høyere yrkesrettet utdanning basert på fagbrev, og som er på nivå over videregående skole. I tillegg ønsker bedriftene gjerne å rekruttere personer med fagbrev og teknisk fagskoleutdanningen i ingeniørstillinger og til funksjonærstillinger i bedriften.

Elektrobransjen skiller seg i tillegg ut i denne sammenhengen ved at utdanningen er fastsatt i forskrifts krav fra Direktoratet for Samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM). DSB har gjennom forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr (fek)¹ fastsatt krav til foretak både til den som er ansvarlig og til den som utfører arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr. Det betyr at fagbrev som blant annet elektriker og heismontør er lovregulerte fag i Norge og minstekravet til utdanning som faglig leder i slike virksomheter er toårig teknisk fagskoleutdanning, bachelor- eller masterutdanning. Foretaket som utfører arbeid på elektriske anlegg og elektrisk utstyr skal i tillegg være registrert i Elvirksomhetsregisteret² og foretaket er ansvarlig for at den som har det faglige ansvaret og utfører arbeidet tilfredsstiller krav fastsatt i forskrift.

Innenfor data, elektronikk og elektronisk kommunikasjon er Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM) myndighetsorgan. NKOM stiller kvalifikasjonskrav hjemlet i forskrift om autorisasjon for virksomheter som utfører installasjon og vedlikehold av elektronisk kommunikasjonsnett, Autorisasjonsforskriften³ Toårig teknisk fagskoleutdanning tilfredsstiller minstekravet også i denne forskrift.

Det er i dag om lag 3 200 bedrifter som er registret i Elvirksomhetsregisteret. Det betyr at Elektrobransjen generelt og bedriften spesielt vil ha behov for en jevn strøm av personer som minst tilfredsstiller krav til relevant fagbrev og toårig teknisk fagskoleutdanning. For virksomheter og personer som skal tilfredsstille kvalifikasjonskrav fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet gjelder det samme. Vi mener at med disse kvalifikasjonskravene hører toårig teknisk utdanning hjemme på nivå 6 i EQF og NKR.

I dette perspektivet anbefaler Norsk Teknologi å løfte den toårige tekniske fagskoleutdanningen fra nivå 5.2 til nivå 6 i NKR og på linje med dagens høyskolekandidat. En person med høyere yrkesfaglig studium vil da krediteres med 120 studiepoeng eller ETCS (1. syklus) I dagens toårige tekniske profesjonsutdanninger konstaterer vi en utstrakt overlapping til alle andre sammenlignbare profesjonsfag i høyskolesektoren. Dette er igjen med på å forsterke argumentasjonen i den pågående debatten knyttet til fleksible overganger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og annen høyere utdanning.

Norsk Teknologi mener dette forslaget ikke kommer i konflikt med Bologna prosessen eller Dublin deskriptorene, som ble implementert i Bolognamøtet i Bergen i 2005, men tvert i mot være i tråd med hva en rekke andre europeiske land, blant annet Danmark, UK, Tyskland, Frankrike, Sveits mfl. allerede har implementert og anerkjent 120 ECTS i første syklus både på nivå 5 og 6 i EQF. Danmark har også innført en del av yrkesfagutdanningen på nivå 5 (talent). Vi har også merket oss at prosessen

¹ <http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-06-19-739>

² Elvirksomhetsregisteret er et offentlig register som lister opp virksomheter som har tillatelse til å utføre elektriske arbeider i Norge. Registeret vedlikeholdes av DSB.

³ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-07-1206?q=autorisasjonsforskriften>

med å utvikle det europeiske kvalifikasjonsrammeverket (EQF) nettopp har sitt utspring fra Bologna prosessen og Dublin diskriptorene. Vi konkluderer at det er en nær sammenheng mellom Bologna prosessen og EQF og dermed også NKR.

Norsk Teknologi anbefaler, med dette som grunnlag, at øvrige tertiær utdanninger på nivå 5 omfangsberegnes ved å bruke studiepoeng (ECTS) Når standarden for å angi hva et studium fører fram til av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse beskrives i form av læringsutbytter, kan dette skje uten å endre vilkårene for kvalifikasjoner i 1., 2. eller 3. syklus for annen høyere utdanning.

Praksis i toårige teknisk utdanning

Før vi går inn å diskutere praksis og innovasjon i fagskoleutdanningen noterer vi oss at NOKUT har gitt følgende innspill til Kunnskapsdepartementet i brev av 26. mars 2012;

"Slik NOKUT tolker lovens krav om FoU-basert utdanning, er de ulike kunnskapsformene forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap sidestilt. Samtidig ser vi at det i svært mange sammenhenger ensidig vises til at det foreligger et generelt krav om forskningsbasert undervisning i norsk høyere utdanning. NOKUT mener dette både er uriktig og uheldig. Vår erfaring er at bredden som ligger i lovkravet gjør det mulig for institusjonene å tilpasse forståelsen av, og innholdet i, FoU-basert utdanning til ulike utdanningstyper og utdanningsnivåer som har ulike mål for kandidatenes sluttkompetanse."

Norsk Teknologi mener det er avgjørende at det iverksettes et systematisk utviklingsarbeid og samarbeid mellom skole og næringsliv i de tekniske profesjonsutdanningene i tråd med NOKUTs tolkning i sitt brev. Dette samarbeidet skal ha som hovedmålsetting å sikre disse utdanning å bli mer innovasjonsrettet og i stand til å svare på næringslivets behov. Personer med praksis og fagbrev er samtidig en viktig ressurs i andre høyere profesjonsutdanninger, for eksempler Yrkesfaglærerutdanningen, gjennom sin tidligere kompetanse og arbeidserfaring. Vi slår også fast at dette vil gjelde i forhold til UH-sektorens arbeid med profesjonsretting av studier og tettere samarbeid med arbeidslivet både i utdanningene og i FoU-arbeid.

I denne sammenheng vil Norsk Teknologi anbefale obligatorisk praksis i høyere yrkesfaglig utdanning. Praksisen som opparbeides under studiet kan ses i sammenheng med prosjektarbeid, være en obligatorisk del av utdanningen og være gjenstand både for vurdering og studiepoeng. Vi mener det er gjennomgripende at all høyere yrkesfaglig utdanning skal føre frem til yrker eller praksis *de skal gå inn i (sluttkompetansen)* og ikke yrker eller praksis studentene har ved inngangen til studiet. Norsk Teknologi mener et systematisk samarbeid vil sikre både nærhet og nødvendig innflytelse fra arbeidslivet i tråd med behov og relevans samtidig som det sikrer relevant kompetanse for studenten. En obligatorisk praksis vil åpenbart også styrke en person med læringsutbytte fra en toårig teknisk utdanning for en eventuell videreutdanning mot bachelor, master eller Phd.

Argumentene mot studiepoeng

Bekymringen rundt at studiepoeng vil forårsake at fagskolene mister sitt særpreg er faglig ubegrunnet. UH sektoren er under press for å sikre relevans i studier og nytteverdi av FOU-arbeid gjennom en tydelig profesjonsretting og tett samarbeid med arbeidslivet. Dette betyr at det vil være faglige og juridiske føringer for at fagskolene, også akkreditert med studiepoeng, skal beholde og kunne videreutvikle sitt særpreg.

Norsk Teknologi er en viktig aktør knyttet til fagskolens tekniske profesjonsutdanninger som våre bransjer er avhengige av. Vi er beredt til å støtte opp om ulike prosesser for å utløse potensialet i fagskoleutdanningene generelt og de tekniske utdanningen spesielt. Vi ser frem til den varslede stortingsmeldingen om fagskoleutdanningen og har stor forventninger til den videre politiske behandlingen.

Avslutningsvis støtter Norsk Teknologi fullt ut høringssvaret til NHO når det gjelder øvrig innhold i høringsbrev og NOU rapport og som ikke er berørt i vårt eget høringssvar.

Vi ber om at våre uttalelser tas hensyn til i den videre høringsprosessen.

Med vennlig hilsen

Svein Harald Larsen
Fagsjef utdanning
Norsk Teknologi